

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.149/2019/8.szám

A Szegedi Ítéltábla (**pártfogó ügyvéd neve**) pártfogó ügyvéd által képviselt **felperes** felperesnek - dr. Varga Erzsébet ügyvéd által képviselt **alperes** alperes ellen sérelemdíj iránt indított perében a Szolnoki Törvényszék 2019. január 16. napján kelt 11.P.20.807/2017/42. számú ítélete ellen az alperes 43. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja** és elutasítja a felperes nem vagyoni kártérítés megfizetése iránti keresetét.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja a jogsértés megállapítására vonatkozó rendelkezésének alábbi pontosításával:

Az alperes azzal sértette meg a felperesnek az apja emléke ápolásához fűződő személyiségi jogát, hogy 2009. február hónapban a tudta nélkül ismeretlen helyen elszórta a hamvakat.

Megállapítja, hogy a felperes képviseletét ellátó pártfogó ügyvéd díját, valamint a feljegyzett 160 000 (százhatvanezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A peres felek testvérek, édesanyjuk 1995-ben halálozott el. A (**település 1. neve**) temetőben került eltemetésre, ahol az édesapjuk (**édesapa neve**) által emelt síremléken feltüntetésre került mindkettőjük neve „(**szülők keresztnéve**)”.

A peres felek édesapjukról egymást váltva gondoskodtak, ápolták, ennek során azonban kapcsolatuk megromlott. A néhai 2008. december 25-én a (**település 2. neve**)-i kórházban elhalálozott. Ezt megelőzően családi körben, baráti társaságban kijelentette, hogy halála esetén hamvasszák el, és hamvait szórják el.

A peres felek megegyezése alapján a néhai holtteste elhamvasztásra került. A hamvakat tartalmazó urnát a kórházból az alperes 2009. januárban a néhai lakóhelyéül szolgáló (**település 1. neve, ingalan címe**) szám alatti ingatlanba vitte, majd 2009. februárban magához vette, és a felperes tudta

nélkül a **(J.)** Zrt. tulajdonában lévő **(település 1. neve)-nn** található **(P.)** tanyához tartozó mázsaház helyén - ahol a néhai hosszú éveken át dolgozott - a hamvakat elszórta.

A felperes 2009. márciusában tudomást szerzett a hamvak elszórásáról, az elszórás helyét azonban az alperes nem közölte vele, az csak a jelen peres eljárás során a 2017. június 1-jén tartott tárgyaláson vált számára ismertté.

A felperes 2009. márciusban a szülei síremlékén az édesapja nevét ragasztószalaggal leragasztotta, valamint a síremléken és a családi ház ablakán feliratokat helyezett el, amelyben azt ígérte az apjának, kideríti, hova szórták a hamvait, továbbá felhívást tett közzé, miszerint keresi az apja hamvait, amelyek ismeretlen helyen kerültek elszórásra. Kérte a felirat olvasóit, ha bármit hallottak erről, értesítsék. Emellett kifüggesztésre került az alábbi felirat: „Hova vigyek virágot, gyűjtsak gyertyát? Apám hamvait elszórtad, mint a szemetet. A sors mindent helyre tesz. **(felperes neve)**”.

A felperesnél 2009. március 30-án diagnosztizáltak kóros lehangoltságot, azóta pszichiátriai kezelés alatt áll. Betegsége hátterében szervi panaszai, az édesapja halála, és a körül kialakult konfliktusok valószínűsíthetők.

A felperes módosított keresetében annak megállapítását kérte, alperes megsértette a kegyeleti jogát azzal, hogy az édesapjuk hamvait ismeretlen helyen a tudta nélkül elszórta. A jogsértés megállapítása mellett kérte az alperest elégtételadásra kötelezni akként, hogy a hamvak elszórásának a helyén a saját költségén állítson síremléket és szerezz be a síremlékhez való bejutáshoz szükséges engedélyt a terület tulajdonosától. Kérte továbbá az alperest 1 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezni. Előadta, az édesapja hamvait az édesanya sírhelyén szűk családi körben kívánta elhelyezni, az alperes magatartásával megfosztotta attól a lehetőségtől, hogy a sírhely látogatásával kegyeleti jogait gyakorolja.

Állította, hogy az alperes jogsértő magatartásával hozható összefüggésbe az, hogy 2009. március 30. óta pszichiátriai kezelésre szorul, és gyógyszerrel kell szednie.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Elsődleges hivatkozása szerint maga is a kegyeleti jog jogosultja, saját magával szemben pedig jogsértést nem tud elkövetni. Hangsúlyozta, a hamvasztás és a hamvak elszórása az édesapjuk akaratának megfelelően történt. Vitatta, hogy a felperes egészségi állapota a terhére rótt magatartással hozható okozati összefüggésbe. A nem vagyoni kártérítés iránti igény kapcsán elévülési kifogással is élt.

Viszontkeresetet terjesztett elő, amelyben becsülete, emberi méltósága megsértésének megállapítását kérte a felperes által a síron illetve a szülői házon elhelyezett feliratok miatt, továbbá 1 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés iránti igényt is érvényesített.

A felperes ellenkérelmében a viszontkereset elutasítását kérte. Vitatta a magatartás jogsértő jellegét és hivatkozott arra, hogy a nem vagyoni kártérítés iránti igény elévült.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, az alperes azzal, hogy apjuk hamvait 2009. február hónapban a felperes tudta és beleegyezése nélkül a felperes által 2017. júniusáig nem ismert helyen elszórta, megsértette a felperesnek az apja emléke ápolásához fűződő személyiségi jogát. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést. A keresetet ezt meghaladóan, a viszontkeresetet pedig teljes egészében elutasította. Megállapította, a felperes képviselőtét ellátó pártfogó ügyvéd díját, valamint 120 000 Ft eljárási illetéket és 137 352 Ft előlegezett költséget az állam viseli. Határozatának indokolásában megállapította, az alperes azzal a magatartásával, hogy a néhai édesapjuk hamvait a felperes tudta, és beleegyezése nélkül

magához vette, és azt előtte sokáig eltitkolt helyen szórta szét, megakadályozta abban, hogy az elhunyt emléke iránt érzett tiszteletét, szeretetét, tárgyiasult formában, síremlék felállításával az elhunyt hamvait tartalmazó nyughelyen virág, mécses elhelyezésével is kifejezhesse. Ennek alapján a perben alkalmazandó a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (továbbiakban: 1959-es Ptk.) 84. § (1) bekezdés alapján a kegyeleti jogsértést megállapíthatónak találta. Részletesen kifejtett indokai szerint az elégtételadás iránti kérelmet megalapozatlannak ítélte.

A nem vagyoni kártérítés iránti igény kapcsán mindenekelőtt az alperes elévülési kifogását vizsgálta. A perben beszerzett szakértői vélemény alapján megállapította a felperes - meghatározó jelleggel - az édesapja halála és a temetés körüli konfliktus miatt állandósult kóros lehangoltságban szenved, ez az állapot jelenleg is fennáll, emiatt jelenleg is pszichiátriai kezelés alatt áll. Ezért álláspontja szerint az elévülés nem kezdődött meg, következésképp a felperes nem vagyoni kárigénye a bíróság előtt érvényesíthető. A követelt összeget részletesen kifejtett indokai alapján arányban állónak ítélte a felperest ért joghátránnyal.

Rámutatott, a felperesi feliratok az alperesre nézve jogsértő tartalmat nem hordoznak, saját fájdalmát kifejezésre juttatva fordult azok olvasóihoz segítségért. Utalt arra, Balogh János tanúvallomása szerint az emberek vélekedése szerint a felperes „csinált viccet magából” e cselekményével. Erre tekintettel az alperes viszontkeresetét alaptalannak ítélte.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a kereset teljes elutasítását, és viszontkeresetének helyt adó döntés meghozatalát kérte. Előadta, a perben meghallgatott tanúk (**tanúk neve**) alátámasztották azt az előadását, hogy a néhai akarata tetemének elhamvasztására, és hamvainak szétszórására irányult. Kifogásolta e tanúvallomások figyelmen kívül hagyását. Sérelmezte, hogy ugyancsak figyelmen kívül hagyta a felperes 2008. november 25-én hozzá írt levelét, ebből ugyanis kitűnik, hogy a felperes ezt követően a néhait nem gondozta, a kórházi kezelése alatt nem látogatta, később pedig hamvainak elhelyezéséről sem gondoskodott. Ebből következően kétségesnek tartotta a felperes kegyeleti joggyakorlás iránti igényét illetve elszenvedett sérelmét.

Álláspontja szerint tévesen értékelte az elsőfokú bíróság a beszerzett igazságügyi szakértői véleményt, és ezáltal tévesen jutott arra a következtetésre is, hogy a felperes egészségkárosodása a terhére rótt magatartás eredménye. Kifogásolta, nem tulajdonított jelentőséget az elsőfokú bíróság annak, hogy a felperes más alperesekkel szemben indított perben az érintett alperesek magatartására vezeti vissza a 2009. március 30. napjától fennálló pszichés egészségtromlását. Kiemelte, a szakvélemény szerint a felperes betegsége megfelelő terápiával meg is szűnhet. Változatlanul fenntartotta az elévülési kifogását. Vítatta tovább a megítélt nem vagyoni kártérítés összegszerűségét érintő ítéleti megállapításokat.

Viszontkeresetét illetően előadta, hogy a családi síremléken jelenleg is megtalálható a felperes által elhelyezett leragasztás, a jogsértő állapot tehát fennáll. Ezáltal közneveltség tárgya, kellemetlen megjegyzéseket kap a városban a felperes e magatartása miatt.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Utalt arra, a kegyeleti jog gyakorlása szempontjából nincs jelentősége a néhai életében közöttük az alperessel kialakult haragos viszony. Az alperes alaptalanul kifogásolja az elsőfokú ítélet szakvélemény kapcsán elfoglalt álláspontját, a szakértői véleményt ugyanis elfogadta, arra észrevételt nem tett. Álláspontja szerint a károkozó magatartás az, hogy az alperes eltitkolta a hamvak szétszórásának a helyét. Megítélése szerint az elévülés kezdő időpontja 2017. június 1. napja, amikor tudomást szerzett a hamvak elszórásának a helyéről.

A fellebbezés **részben alapos**.

Az 1959-es Ptk. 75. §-a értelmében a személyhez fűződő jogokat, ezen belül a kegyeleti jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. Az 1959-es Ptk. 85. § (3) bekezdése szerinti védelemben részesített kegyeleti jognak csak egyik megnyilvánulási formája a hozzátartozóknak és a végrendeleti juttatásban részesített személyeknek az elhalt emlékének méltó megőrzésével, megvédésével kapcsolatos jogosultsága. Ezen túl a kegyeleti jog a túlélők azon személyiségi jogaként is érvényesül, amelyben egyebek mellett a gyászuk kifejezése, az elhunythoz fűződő emlékeik, érzelmeik, az elhunyt személyiségi értékeinek a torzításmentes őrzése, megóvása nyilvánul meg.

A halállal a személyiség ugyan véget ér, a társadalmi hatása azonban nem szűnik meg azonnal. A meghalt ember emlékének a korábbi környezetében, a társadalom tagjainak tudatvilágában továbbélő hatását a jognak is védenie kell mindaddig, amíg az véglegesen el nem enyészik. Ebben a körben különös jelentősége van a kegyeletnek, amely szorosan kapcsolódik a halálhoz, s amely a végtisztesség megadását és a halott földi maradványainak a tiszteletben tartását követeli meg; többek között ide tartozik a holttest sorsára, a temetés módjának, továbbá a temetési szertartásnak a meghatározására vonatkozó rendelkezés illetőleg jogvédelem. A peres felek egyaránt gyermekei az elhaltnak, mindkettejüket megilleti a kegyeleti jog. A kegyeleti joghoz való jogosultság szempontjából a jogosultak egymás közötti viszonya közömbös.

A temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. tv. 19. § (2) bekezdése értelmében az eltemetés módjára és helyére nézve az elhunyt életében tett rendelkezése az irányadó, amennyiben az nem ró az eltemettető személyére aránytalanul nagy terhet. A perbeli esetben az elhunyt kifejezésre juttatta azt a kívánságát, hogy hamvait szórják szét. Ezt - az alperes álláspontjával szemben - az elsőfokú bíróság is bizonyítottan fogadta el, hiszen az ítélet ezt tényként állapítja meg. A hamvak szétszórásához tehát a felperes beleegyezésére nem volt szükség, az azonban nem lett volna mellőzhető, hogy az alperes tájékoztassa a felperest arról, hogy a hamvakat a néhai rendelkezése szerint kívánja szétszórni és közölje a hamvak elszórásának a helyét. Ennek elhallgatására - a fentiekben írtak szerint - a felperessel megromlott viszonya sem jogosította fel.

Mindezek alapján az állapítható meg, az alperes azzal a magatartásával sértette meg a felperes édesapja emléke ápolásához fűződő személyiségi jogát, hogy hamvait a tudta nélkül ismeretlen helyen szórta el. Az ítéletábrla az elsőfokú ítélet jogsértés megállapítására vonatkozó rendelkezését ennek megfelelően pontosította.

Megalapozott ugyanakkor az alperes elévülési kifogása. Az 1959-es Ptk. 84. § (1) bekezdése szerinti nem vagyoni kártérítés a személyhez fűződő jogok megsértésének szubjektív szankciója, amelyet a polgári jogi felelősség szabályai szerint kell elbírálni. A nem vagyoni kártérítés alapja a jogellenes magatartással okozati összefüggésben elszenvedett objektív szankciókkal el nem hárítható hátrány. A felperes ilyen hátrányként a 2009. március óta fennálló pszichés károsodást jelölte meg, amely valójában az 1959-es Ptk. 76. §-ában védelemben részesített egészséghez való joga sérelmét jelenti. Az 1959-es Ptk. 360. § (1) bekezdése alapján a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes. A felperes előadásából kitűnően a nem vagyoni kártérítés alapjául megjelölt hátrány már 2009. március 30. napján jelentkezett nála. Ezen időpontban a nem vagyoni kártérítés iránti igénye esedékessé vált és az elévülés az 1959-es Ptk. 326. § (1) bekezdése alapján megkezdődött. Ezen nem változtat az a körülmény sem, hogy pszichés károsodása jelenleg is fennáll (BDT2007. 1644.II.).

Tekintve, hogy a perben olyan körülmény, amely az elévülés nyugvását (1959-es Ptk. 326. § (2) bekezdés) vagy megszakadását (1959-es Ptk. 327. §) eredményezte volna, nem merült fel és az igényérvényesítésre nyitva álló 5 éves határidő (1959-es Ptk. 324. § (1) bekezdés) a kereset előterjesztésekor (2016. augusztus 8.) már eltelt, a felperes követelése elévült, ezért az 1959-es Ptk.

325. § (1) bekezdése alapján az bírósági úton nem érvényesíthető. Erre tekintettel az ítélet tábla a felperes nem vagyoni kártérítés iránti keresetét elutasította.

Egyetért ugyanakkor az ítélet tábla az elsőfokú bíróságnak az alperesi viszontkereset alaptalanságát illetően elfoglalt álláspontjával.

A becsület az 1959-es Ptk. 76. §-ában nevesített védelemben részesített személyiségi jog. A becsület a személy társadalmi megítélése, megsértése akkor következik be, ha a kifejezésre juttatott értékítélet nem felel meg az ítéletalkotás közmegegyezés által elfogadott törvényeinek, logikai szabályainak. A becsület sérelmével jár a valótlan, vagy a valóságot hamis színben feltüntető tények illetve az ilyen tényen alapuló értékítélet közlése is.

Becsületsértő ha a megfogalmazott értékelés torz, következtelen, túlzó, indokolatlanul bántó, lealacsonyító, becsmérő, vádaskodó.

A felperesi feliratok tartalma valós tényeken alapul, hiszen a felperesnek nem vitásan nem volt tudomása arról, hogy édesapja hamvai hol kerültek szétszórásra. Az „elszórta, mint a szemetet” kitétel valós tényekből levont következtetés, véleménynyilvánítás, amely pedig az eset körülményeire is figyelemmel nem tekinthető kifejezőmódjában bántónak lealacsonyítónak, ezért jogsértőnek sem. Nem sérti továbbá az alperes emberi méltóságát sem ugyanezen indokok alapján.

Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása nem indokolja az elsőfokú ítélet perköltség, eljárási illeték és állam által előlegezett költség viselésére vonatkozó rendelkezésének a megváltoztatását, mivel ily módon a pervesztesség-pernyertesség aránya 50-50 %-ban határozható meg és mindkét peres fél személyes költségmentesség kedvezményében részesült.

Mindezekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, megfellebbezett rendelkezéseit részben a rendelkező részben foglaltak szerint megváltoztatta, egyebekben helyben hagyta (polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (Pp.) 253. § (2) bekezdés).

Az alperes fellebbezése részben vezetett eredményre, amelyre tekintettel a pervesztesség-pernyertesség aránya a másodfokú eljárásban is azonosnak tekintendő. A felek személyes költségmentessége folytán feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján a 13. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az állam viseli, mint ahogyan a felperes képviselőjét ellátó pártfogó ügyvéd díjának felperesre és alperesre eső 50-50 %-át is.

Szeged, 2019. május 15.

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.. Lengyel Nóra sk.
a tanács elnöke táblabíró

Dr. Béri András sk.
táblabíró